

حسین مسافر آستانه، مشاور عالی دبیر هجدهمین جشنواره بین‌المللی تئاتر مقاومت در گفت‌وگو با «ایران» از لزوم بازنگری در تقویم جشنواره می‌گوید:

«تئاتر مقاومت» باید سالانه برگزار شود

◀ | **محسن بوالحسنی**

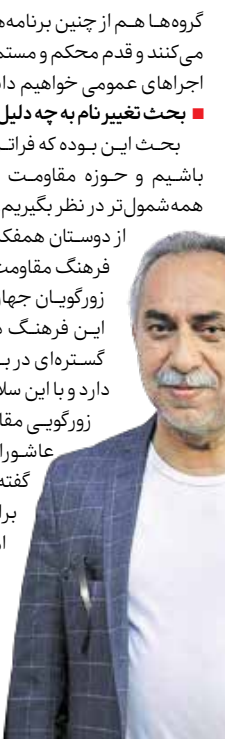
نمایش‌هایی که امسال در جشنواره بین‌المللی تئاتر مقاومت پیش روی مخاطبان قرار گرفت، اصولاً آثاری بودند که نگاه جدیدی به موضوع مقاومت داشتند و از شمارزدگی به‌دور و به ذائقه مردم بسیار نزدیک بودند. نکته قابل تأمل اینجاست که اگر مخاطبین تئاترهای دفاع مقدس در دهه‌های ۶۰ و ۷۰ هر کاری را می‌پسندیدند در شرایط کنونی با ذائقه جدید و پرشگری به تماشای آثار می‌نشینند و هوشمندی‌های امروزیی دارند.

■ **جشنواره تئاتر مقاومت را از ابتدا تا امروز که هجدهمین دوره خود را تجربه می‌کند، چطور ارزیابی می‌کنید؟**

این جشنواره را می‌توان یکی از جشنواره‌های تأثیرگذار در این حوزه دانست و سال‌های سال تئاتر مقاومت بی‌آنکه از دستورالعملی پیروی کرده باشد خودخواسته توسط عده‌ای از هنرمندان که نسبت به به‌طور خودجوش گونه‌ای از تئاتر، در کشور ما به وجود آمد که بعدها اسم تئاتر مقاومت گرفت. خودجوشی از این بابت بود که هنرمندان احساس کردند که این اتفاق بزرگ و بزرگ، این ایثار و سلحشوری هشت‌ساله ملت ایران در آثارشان انعکاس پیدا کند. بعدها، این احساس به‌وجود آمد که شکلی از تئاتر وجود دارد که نیاز به توجه بیشتری دارد و باقرکت جشنواره دلیل اش انسجام این جشنواره بود که بعد از یکی دو دوره نامنجم، بنیاد حفظ و نشر آثار دفاع مقدس از سال ۷۲ جشنواره دفاع مقدس (که بعدها به تئاتر مقاومت تغییر عنوان داد) را با پتانسیل قوی‌ای که در این حوزه وجود داشت، برگزار کرد و در نهایت منجر به بی‌ریزی آنچه امروز داریم، شد. ما نمایشنامه‌نویس‌های ارزشمندی را در این حوزه داشته و داریم و همین پتانسیل‌ها باعث

انسجام این جشنواره شد و به‌گونه‌ای خاص از تئاتر در کشور تبدیل شد که حتی در بخش‌هایی گوی سبقت را از جریان‌های دیگر ربود. از همان اوایل هم این جشنواره، جشنواره‌ای پرشور بود و هم از طرف مخاطبان هم از طرف هنرمندان با استقبال گسترده‌ای روبه‌رو بود و تا امروز هم ادامه دارد. به هر صورت کمی که از سال‌های ابتدایی این جشنواره پیش‌تر آمدیم با شناخت بهتری کارپیش رفت هنرمندانی با طیفی وسیع و چندساختی و با نگاهی تحلیلی وارد میدان شدند و امروز با جمعی از تئاتری‌هایی مواجه هستیم که دغدغه‌مند این حوزه هستند و آثار درخشانی تولید می‌کنند. نکته‌ای که مغفول مانده این است که حوزه دفاع مقدس را منحصرأ در جشنواره‌ها می‌بینیم و به‌ندرت طی سال شاهد اجراهای عمومی هستیم.

اگر در برنامه‌ریزی‌های نهادها و ارگان‌های مختلف شاهد تخصص مکان‌های ثابت و مشخص و رویدادهای جاری‌ای باشیم حتماً

حسین مسافر آستانه

کیفیت و جایگاه تئاتر مقاومت

■ **سحر محسنی کیاسری /کارگردان نمایش «پرسه در نیاز»:**

حضور در جشنواره بین‌المللی تئاتر مقاومت خیلی برای ما جذاب و هیجان‌برانگیز بود چرا که یکی از خروجی‌های آن حضور در جشنواره تئاتر فجر خواهد بود و در بخش تئاتر خیابانی جایگاه ویژه‌ای دارد. ورود من به جریان کارگردانی تئاتر از سال ۱۳۹۴ بوده است؛ اولین تجربه کارگردانی‌ام مربوط به جشنواره تئاتر فتح خرمشهر بود. کار بعدی من نمایش «مجلس‌نامه آرش» بود که در جشنواره بومی تیرنگ ساری حضور داشت و نمایش صحنه‌ای «آختن» نیز کاری بود که در جشنواره تئاتر بچه‌های مسجد شرکت دادم. جشنواره بین‌المللی تئاتر مقاومت به لحاظ کیفیت در میان اهالی تئاتر جایگاهی ویژه و قابل تحسین دارد و من احساس کردم این توانایی را دارم که بتوانم در این رویداد با بچه‌های

مقاومت سال‌ها می‌تواند موجب خلق اثر باشد

■ **محمدرضا جعفری لفسوت /کارگردان نمایش «شط.سرخ»:**

مقاومت سال‌ها می‌تواند موجب خلق اثر باشد و همین مسأله هم سوژه نمایش «شط.سرخ» و جمله‌ای از شهید سلیمانی و بازی شطرنج باعث ایجاد نقطه اشتراکی در ذهن من شد. «گروه نمایش خیابانی تی‌تی آستانه» به سرپرستی بنده تقریباً ۱۲ سالی است که فعالیت حرفه‌ای خود را دنبال می‌کند. تمرکز گروه ما روی کارهای کودک و اجراهای خیابانی است و در جشنواره‌های مختلفی مانند جشنواره تئاتر خیابانی کودک همدان، جشنواره میروان، جشنواره انبی سنتی تهران و جشنواره تئاتر فجر موفق به کسب عناوین مختلف شده است. وقتی شما در یک گروه منسجم تئاتر کار می‌کنید نیازمند انگیزه برای تولید اثر هستید؛ این ایجاد انگیزه می‌تواند با اجرای عموم یا حضور در جشنواره‌های مختلف تأمین شود. درحالی‌که مقاومت و مسأله مقاومت می‌تواند انگیزه‌دهنده برای تولید اثر باشد و این مقاومت می‌تواند به حوزه‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و دفاعی مربوط باشد لذا با همفکری دوستان همواره در این حوزه سعی داریم حضور فعال داشته باشیم. جشنواره بین‌المللی تئاتر مقاومت به‌لحاظ سازماندهی ازجمله جشنواره‌های ساختارمند است یعنی رویداد استاندارد است که همه اجزای آن جایگاهشان را می‌دانند و فعالیت‌ها در دبیرخانه و سایر بخش‌های آن به‌درستی صورت می‌گیرد لذا هر بخش تکلیف خودش را می‌داند. تنها نکته‌ای که جشنواره تئاتر مقاومت نتوانسته نسخه و راه‌حلی برای آن مشخص کند

تبعات جنگ برای خانواده‌ها

■ **پدرام شیخ مظفری /کارگردان نمایش «اروندرد»:** جشنواره بین‌المللی تئاتر مقاومت معمولاً آثار ارزنده‌ای تولید و در برابر مخاطب قرار داده و هنرمندانی که در این حوزه فعالیت می‌کنند هم در دوره‌های مختلف با توشه و توان تازه‌ای به غنی‌ان اضافه‌کنند. من پیش از این با نمایشنامه کمدی «بیومس» در سال ۹۶ تته اول نمایشنامه نویسی در جشنواره کمدی را کسب کردم. نمایشنامه «حادثه عاشقانه یک مادر» در سال ۹۸ رتبه اول نمایشنامه نویسی در جشنواره تئاتر استان کرمان کسب

■ **دوشنبه ۲ آبان ۱۴۰۱**

■ **سال بیست و هشتم**

■ **شماره ۸۰۳۴**

محسن، ایران

نمایش اروند رود– نویسنده و کارگردان پدرام شیخ مظفری

رژیم صهیونیستی شاهد بودیم که با این فرهنگ، پیش رفتند و باعث شدند رژیم غاصب، شکست سنگینی متحمل شود. پس این نگاه، دفاع مقدس را شامل می‌شود و هر نوع دفاعی را که با این فرهنگ و این آموزه‌ها پیش رفته و می‌رود.

■ **ما می‌توانیم براساس آنچه در جهان وجود دارد و ژانری برای این حوزه‌ها دیده می‌شود، ژانری به‌عنوان تئاتر دفاع مقدس در نظر داشته باشیم و تعریف کنیم؟** قطعاً همین‌طور است. ما گونه‌ای تئاتر جنگ در دنیا داریم که هنوز هم مثلاً جنگ‌های جهانی اول و دوم را دستمایه قرار می‌دهند و در راستای تقویت روح سلحشوری و مقاومت در ملت‌های خود آثاری تولید می‌کنند. از نظر محتوایی ما شاهد ژانر جدیدی در دنیا هستیم که متفاوت از آن چیزی است که در دنیا وجود دارد، چون ویژگی‌هایی در دفاع مقدس وجود داشت که در جنگ‌های دیگر نبود؛ از قبیل جس و معنویت و ایمان پیش‌برنده و… که در جاهای دیگر کمتر به چشم می‌آید. هنوز اما بهره‌برداری لازم از این هشت سال انجام نشده و ناشناخته‌های فراوانی وجود دارد که به‌نظم به مطالعه بیشتر نیاز است و باید برگردیم به این منابع و یادگارهایی که در قید حیات و دسترس هستند. مصاحبه‌هایی که می‌شود از جانبازان و… داشت و منابعی از این دست که

پدر و مادرش را گم می‌کند و اکنون که سال‌ها از جنگ می‌گذرد تصمیم به تفحص آنها گرفته است و متأسفانه با جنازه‌های خانواده‌اش روبه‌رو می‌شود و روایت این‌ها موازی پیش می‌رود. بعد از اینکه طرح نمایش را به دبیرخانه جشنواره ارسال کردیم و در مرحله بازخوانی پذیرفته شد گروه شروع به تمرین کرد و تقریباً در ۱۲ جلسه تمرین کار آماده و بسته شد و فیلم نمایش «پرسه در نیاز» در یک فضای خصوصی برای تمرین همان دختر تک‌پراندازی برای گروه خوب و راضی‌کننده بود. گروه ما از بچه‌های نمایش «پاپیون» ساری هستند که پنج هسته مرکزی و تعداد زیادی بازیگر دارد لذا سه بازیگر نمایش «پرسه در نیاز» از بازیگران همان مجموعه هستند و تجربه جدی اول بازیگریشان را خواهند داشت.

«شطرنج» به کارگردانی محمدرضا جعفری لفسوت

بنویسند؛ این جمله شهیدسلیمانی و بازی شطرنج باعث ایجاد نقطه اشتراکی در ذهن من شد چراکه در شطرنج وقتی مهره‌سریاز به آخر می‌رسد می‌تواند تبدیل به مهره‌های دیگر شطرنج شود؛ در قاصه من سرباز شطرنجی که به آخر می‌رسد می‌خواهد سرباز بماند و نمی‌خواهد به وزارت برسد و این نخواستن چالش ما در نمایش است. موضوع مقاومت به‌نظر من سال‌های زیادی می‌تواند منشأ تولید اثر و نمایش باشد چراکه ایده‌های سالی را در ذهن نویسندگان و کارگردان‌ها قرار می‌دهد چراکه مقاومت صرفاً یک مقوله نظامی نیست بلکه تا زمانی که خبر و شو و مقاومت در برابر بلایای طبیعی و بیماری کرونا و مشکلات اقتصادی وجود دارد، نویسندگان می‌توانند درباره مقاومت تولید اثر کنند و در جامعه تأثیرگذار باشند و امیدواری منتقل و نقش هنرمند را ایفا کنند.

شده است بها بدهم. بعد از هشت سال دفاع مقدس اثرات جنگ تحمیلی هنوز پاک نشده است و رزمندگانی وجود دارند که اعصاب و روان این عزیزان هنوز تحت تأثیر این اتفاق است از جمله خانواده‌هایشان که با این مشکل و مسأله درگیر هستند. جشنواره تئاتر مقاومت از جمله رویدادهای هنری مهمی است که مسأله و دغدغه‌اش دفاع مقدس بوده و با حساسیتی که عوامل برگزارکننده آن تا به امروز داشته‌اند معمولاً آثار ارزنده‌ای تولید و در برابر مخاطب قرار داده است.

تُرور شهید سلیمانی به کربلا گره می‌خورد

■ **امیرامینی / کارگردان نمایش «عقیق سرخ»:** من از سال ۱۳۷۴ فعالیت هنری‌ام را در زمینه تئاتر شروع کردم. در این سال‌ها حدوداً ۱۴ دوره به‌عنوان بازیگر و کارگردان در جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر حضور داشته‌ام و ۱۱ دوره در جشنواره تئاتر میروان و دیگر جشنواره‌های بین‌المللی حضور پیدا کرده‌ام. سال گذشته در جشنواره بین‌المللی تئاتر مقاومت جایزه کارگردانی دوم و طراحی فضای برگزیده در دریافت کردم. همچنین در جشنواره شهروند ۱۴۰۱ با کارگردانی نمایش «عقیق سرخ» رتبه سوم کارگردانی، رتبه دوم موسیقی و رتبه اول بازیگری اول و وزن دوم در دریافت کردیم. «عقیق سرخ» به سه‌شنبه دوران انقلاب اسلامی می‌پردازد و آخرین آن مربوط به ترور شهید سلیمانی است که به کربلا گره می‌خورد. جشنواره مقاومت یکی از جشنواره‌های مهم عرصه هنرهای نمایشی کشور است که به موضوع دفاع مقدس و جریان مقاومت می‌پردازد که زمینه‌ای را فراهم کرده است تا ما ادای دینی به شهدای هشت سال دفاع مقدس داشته باشیم و از آنجایی که شخصاً از بچه‌های همان دوران هستم لذا همین باعث شده تا بیشترین تمرکز را به این موضوع داشته باشم و سعی دارم در این رویداد همواره حضور داشته باشم چراکه جشنواره مقاومت تنها اتفاق مهم این عرصه است. رویدادی همانند جشنواره مقاومت از آن دسته رویدادهایی است که باید بیشتر در معرض مردم باشد و رؤیت شود چراکه همین جشنواره‌ها با انتقال مفاهیم دوران دفاع مقدس می‌توانند نسل‌های آینده را روشن‌تر کند چراکه هر قدر نسل‌ها رو به جلو می‌روند ما شاهد فراموشی گذشته تاریخی هستیم لذا جوانان و نوجوانان امروز کنیزان اطلاعات را نسبت به سال‌های دفاع مقدس و شهدای آن دوران دارند لذا امیدواریم این جشنواره ضمن ادامه‌دار بودن به سمت کیفی شدن بیشتر برود. نقطه قوت جشنواره مربوط به روایتی است که از کارگردانان نشان داده می‌شود و تأثیرگذاری خیلی بلایی روی مخاطب دارد و باعث می‌شود فکر و ذهن مخاطب را درگیر کند و با پیامی که منتقل می‌کند اثرگذاری داشته باشد. هنرمندان در این رویداد بیشتر با یکدیگر آشنا می‌شوند و همفکری می‌کنند و این جشنواره موجب انگیزه می‌شود. به هر صورت «عقیق سرخ» روایتگر ترورهای رقم خورده در کشورمان است که آخرین آنها مربوط به ترور شهید حاج قاسم سلیمانی بود که روایت و به نمایش گذاشته می‌شود. در این نمایش سه ترور روایت می‌شود که هرکدام آنها به اتفاقات کربلا وصل می‌شود و به آنها مربوط می‌شود و در انتها به ترور سردار سلیمانی ختم می‌شود که ما آن را به تصویر می‌کشیم. وقتی که هنرمندان کشورمان در جشنواره مقاومت کار تولید می‌کنند و ۲۰۰ طرح به دبیرخانه می‌رسد و چند طرح برگزیده می‌شود نشان می‌دهد هنرمندان به این رویدادها علاقه‌مند هستند اما جشنواره‌هایی مانند مقاومت باید بیشتر به فکر ایجاد این رویدادها باشند.